СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

СЧЕТОВОДНАТА ПРОФЕСИЯ В ПЕРСПЕКТИВА – УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНЦИИ

Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова
Катедра „Счетоводна отчетност“,
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов,
r.krasteva@uni-svishtov.bg

Резюме: *Настоящата разработка се фокусира върху разкриването на перспективите пред счетоводната професия. За целта се прави проучване на глобалните тенденции, които ще й повлияят в значителна степен. За целите на изграждането на специалисти в областта на счетоводството с висок потенциал за професионална реализация и умения за устойчиво кариерно развитие се разкриват областите на изграждане на умения и компетенции у счетоводителите в съответствие с очакванията на пазара на труда.*

Ключови думи*: брой счетоводен персонал, предизвикателства и проблеми пред счетоводната професия, умения и компетенции.*

JEL: *M 41.*

ACCOUNTING PROFESSION IN THE PERSPECTIVE - SKILLS AND COMPETENCIES

Radosveta Krasteva-Hristova, Head Assist. Prof., PhD
Department of Accounting,
The D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov
r.krasteva@uni-svishtov.bg

Abstract: *This paper focuses on opening up the perspectives on the accounting profession. To this end, a study of global trends will be made, which will greatly influence it. For the purpose of building accounting professionals with high potential for professional realization and skills for sustainable career development, the areas of accounting skills and competencies of accountants are revealed in alignment with expectations on the labor market.*

Key words: *number of accounting staff, challenges and problems facing the accounting profession, skills and competencies*

JEL: *M 41.*

1. Въведение

Счетоводната професия е с ключово значение за бизнеса и обществото. Тя съчетава в себе си изискванията за специално образование, съблюдаване на известни нормативни ограничения, приложение във всички бизнес единици, афинитет към изчисленията и математиката, спазване на етични норми и поемане на отговорност, очаквания за вземане на специфични решения от страна на практикуващите я. Счетоводната професия има сравнително висок рейтинг сред всички икономически професии и в обществото. В условията на динамично развитие на икономиката, науката и обществото счетоводната професия е изправена пред редица предизвикателства. За успешното посрещане на тях следва да се изграждат нови умения и компетенции у специалистите по счетоводство, за да се гарантира качеството на предлаганите от тях услуги, стабилността и устойчивостта на създавания от тях продукт.

Обект на изследването е счетоводната професия. Предмет на разработката са уменията и компетенциите, необходими за упражняването ѝ в контекста на съвременните предизвикателства и тенденции, които влияят върху нея в значителна степен. Основна цел на научната разработка е изследване на състоянието, анализиране на предизвикателствата, очертаване на уменията и компетенциите, свързани със счетоводната професия в перспектива в световен мащаб. Извършените описание и анализ позволяват да се очертаят проблемите и изведат насоките за бъдещото развитие на професията на счетоводителите в контекста на устойчивото развитие и интелигентния растеж.

2. Потенциал и значимост на счетоводната професия

Най-старото и авторитетно периодично издание в областта на счетоводството в света – издаваното във Великобритания от 1874 г. до днес списание „The Accountant“, съвместно със създаденото през 1983 г. месечно издание „International Accounting Bulletin“, изготвят и публикуват световни проучвания в областта на счетоводната професия. В тях се представя класация на над 50 счетоводни мрежи и асоциации по отношение на различни критерии: доходи от такси, разделени и по бизнес линии; брой на заетия персонал, вкл. и по вид, с разрез на информацията по световни региони. В рамките на последното световно проучване от 2017 г. се разкриват броят и ръстът на наетия персонал в специализирани мрежи за счетоводни услуги и асоциации на счетоводни предприятия. Изследването извежда като резултат, че в рамките на проучените 31 специализирани мрежи за счетоводни услуги броят на

персонала бележи ръст със 7,39 % поради нарастването му от 1 303 001 през 2016 г. до 1 399 345 през 2017 г., а ръстът на наетия персонал в проучените 21 счетоводни асоциации е в размер съответно на 9 % в резултат на нарастването му от 203 977 през 2016 г. до 234 620 през 2017 г. (Huck, 2018).

Данните от проучването показват среден ръст от около 8,43 % на персонала на специализираните счетоводни мрежи и асоциации, което показва огромния потенциал на разширяване и развитие на сектора на счетоводни услуги и значимостта на счетоводната професия.

В контекста на тези заключения се очаква професионалистите в областта на счетоводството да притежават специфични умения и компетентности, като непрекъснато се адаптират към предизвикателствата в света на бизнеса, обществото и технологиите.

3. Тенденции и предизвикателства пред счетоводната професия

В свой доклад от 2016 г. за резултатите от проведено анкетно проучване на над 2 000 професионални счетоводители Асоциацията на сертифицираните счетоводители (ACCA) идентифицира основните предизвикателства и проблеми пред счетоводната професия между 2016 г. и 2025 г. и разкрива техническите, етичните и междуличностните умения и компетенции, които ще се изискват от счетоводителите в бъдеще (Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills, 2016).

Според проучването **основните сфери на промяна, които ще повлияят най-силно на счетоводната професия** през периода 2016 г. – 2025 г. са следните:

- Регулация и управление;
- Дигитални технологии;
- Очаквания;
- Глобализация.

Те са своеобразните предизвикателства, които трябва да се посрещнат от счетоводната гилдия в световен мащаб.

Повишеното регулиране и управление на счетоводните процеси и процедури се свързва с: промените в глобалната икономическа и регулаторна инфраструктура; перманентното повишаване на сложността на корпоративното управление и на регулирането; задълбочаващата се глобална хармонизация на счетоводните и бизнес стандартите; разширяването на обхвата, размера и сложността на финансовата и

нефинансовата отчетност; практиките на управление и предоставяне на обществени услуги, възложени на външни изпълнители.

Развитието и разпространението на цифровите технологии е другата очаквана промяна. То се свързва с: разработване на интелигентни автоматизирани счетоводни системи; ангажиране на социалните медии и тяхната роля в бизнеса и в оповестяването на годишните финансови отчети; постоянното разширяване на ареалите на достъп до Интернет, вкл. и оптимизиране на цената и качеството на свързаността; използването на облачните технологии и изчисления; създаване на нови методологии за извличане и анализ на данни; разпространение на дигитално публикуване на годишни финансови отчети.

Очертанията на промяната на **очакванията на бизнеса към професионалните счетоводители** са следните: стратегическо мислене и действие от висшите икономически специалисти; глобален поглед върху бизнес средата; повече ad hoc отчитане на по-чести интервали; нарастваща значимост на нефинансовите резултати и отчитане; цялостен подход за управление на риска на предприятието; стратегии и политики за устойчиво развитие и създаване на стойност.

Глобализация на бизнеса и на професията също попада сред очакваните промени, които ще повлияят на счетоводителите. Тя се изразява най-общо в следното: по-голяма хармонизация на счетоводните и бизнес стандартите; повишаване на сложността на глобалната регулация и на автоматизиране на процесите; осезаемост на нуждата от многоезични специалисти и мултикултурни екипи; усложняване на международните конвенции в областта на бизнеса и на обмена на информация с цел сътрудничество; възход на Асоциацията на страните от Югоизточна Азия (АСЕАН); разместване на обществените възприятия и нагласи за стойността и значението на счетоводната професия.

Сблъсъкът с тези значителни промени през следващите години следва да предизвика реакция от страна на професионалните счетоводни организации, техните членове и образователните институции. Главната идея е те да се подготвят и адаптират към промените на средата по начин, който да даде възможност на хората със счетоводна професия да успеят и да добавят стойност за своите работодатели и клиенти в следващите години.

4. Умения и компетенции в перспектива

Тези промени са свързани с придобиването на специфични умения и компетенции от практикуващите счетоводители. Какви следва да са те?

В изследване на LinkedIn през 2019 г. анализаторите Брайън Гибънс и Даниел Барнс разкриват петте най-търсени меки и петте най-търсени твърди умения за пазара на труда, които са „извлечени“ от предлаганите в професионалната мрежа над 20 млн. работни позиции от всички браншове, като препоръчват и листваните в LinkedIn курсове за придобиването и усъвършенстването им (Гибънс & Барнс, 2019). Резултатите от този анализ са поместени в таблицата (вж. Таблица 1).

Таблица 1

Най-търсените на пазара на труда меки и твърди умения и предлаганите в LinkedIn курсове за тях за 2019 г.

Топ 5 на най-търсените меки умения	
Умение	**Курс в LinkedIn**
Творчество	Bootcamp за творчество, Пета стъпка за творчество, Креативност: Генериране на идеи с по-голямо количество и качество
Убеждаване	Убеждаване на другите, Ставане на мислен лидер, Разширено поведение на потребителите
Сътрудничество	Принципи на сътрудничество и процес, Да бъдете ефективен член на екипа, Бизнес сътрудничество в модерното работно място
Приспособимост	Стратегическа гъвкавост, Развитие на адаптивни служители, Развитие на адаптивност като мениджър
Управление на времето	Тони Шварц за управление на енергията ви за устойчиво високо представяне, Намиране на вашия стил на управление на времето, Управление на времето за мениджъри
Топ 5 на най-търсените твърди умения	
Умение	**Курс в LinkedIn**
Облачни изчисления	Учене в облачни компютри: работа в мрежа, Учене на Amazon Web Services (AWS) за разработчици, AWS за архитекти: разширена сигурност
Изкуствен интелект	Основи на изкуствения интелект: Невронни мрежи, Основи на изкуствения интелект: Машинно обучение, Машинно обучение и AI Основи: Класификационно моделиране
Аналитична обосновка	Вземане на решения, Стратегии за вземане на решения, Вземане на изпълнителни решения
Управление на хората	Мотивиране и ангажиране на служители, Управление на конфликти в екипа, Водене с цел
UX Design	Основи на UX: Мултидизайн дизайн, UX дизайн: 01 Преглед, UX изследвания за пъргави екипи

Стремежът към постоянно усъвършенстване и повишаване на качеството и конкурентоспособността на специалистите по счетоводство трябва да отразява техните усилия за информиране, обучение, тренинги и развитие на посочените в таблицата умения. Това би могло да

се случва чрез различни формални и неформални форми на обучение, като се взаимодейства с партниращи организации, неправителствения сектор, обучителните институции, международните и националните квалификационни програми и структури и пр. Разбира се, водещи в процеса на актуализиране на уменията за всеки счетоводител са проблемите на счетоводното законодателство, методология, технология и организация.

Придобитите умения са в основата на изграждането на компетенции. Понятието „компетенция“ произлиза от лат. competentia и представлява набор от лични качества, знания, умения и опит по определени въпроси. Притежаването на компетенция в дадена област позволява на специалиста да има обосновано отношение по проблемите в нея, да взема решения и да действа самостоятелно.

Съществено значение за професионализма на човека имат и притежаваните от него личностни качества. Счетоводната професия се нарежда сред най-престижните и влиятелни в обществено-икономическия живот. Това поставя пред специалиста изключително високи изисквания относно морала и личността му.

„Компетентността“ от своя страна е притежаването на съответна компетенция, съчетано с личното отношение на човека към определения кръг от проблеми. Така компетентността на специалиста по счетоводство е съчетание на компетенциите и личностните качества, които характеризират неговите професионализъм и ефективност на работа.

Докладът на Асоциацията на сертифицираните счетоводители (ACCA) разкрива и необходимите за счетоводителите на бъдещето умения и компетенции (Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills, 2016). Според анализа бъдещите счетоводители ще се нуждаят от оптимална комбинация от знания, умения и професионални компетенции, междуличностно поведение и качества, които да отговарят на тяхната роля и етап на кариера.

По данни от доклада уменията и способностите са систематизирани в следните групи:

- **Технически умения и етика** – Уменията и способностите да изпълняват дейности последователно до определен стандарт, като същевременно се поддържат най-високите стандарти за почтеност, независимост и скептицизъм;
- **Интелигентност** - Способността за придобиване и използване на знания: мислене, разсъждения и разрешаване на проблеми;
- **Креативност** - Способността да се използват съществуващите знания в нова ситуация, да се правят връзки, да се проучват потенциалните резултати и да се генерират нови идеи;

- **Цифрова компетентност** - Осъзнаването и прилагането на съществуващи и нововъзникващи цифрови технологии, възможности, практики и стратегии;
- **Емоционална интелигентност** - Способността за идентифициране на собствените емоции и тези на другите, за използването и прилагането им;
- **Визионерство** - Способността да се предвиждат точно бъдещите тенденции чрез екстраполиране на съществуващите тенденции и факти и коригиране на пропуските, като едновременно с това се мисли иновативно;
- **Опит** - Способността и уменията да се разбират очакванията на клиентите, да се постигат желаните резултати и да се създава стойност.

Заключение (Изводи)

Счетоводният труд съпътства бизнеса във всички негови нива и етапи. Всички изменения в условията и средата за бизнес неминуемо влияят и върху специалистите по счетоводство. Високият професионализъм изисква непрекъснатото адаптиране към новите предизвикателства и промени, като се изграждат нови и специфични учения и компетентности посредством подходящо обучение, опит, развитие. Техническите умения и етиката ведно с опита се комбинират с интелигентността и цифровата компетентност; междуличностните умения, качества и поведение се отразяват в способностите за креативност, емоционална интелигентност и визионерство – това е комбинацията от умения и компетентности на счетоводителя в бъдеше.

ЛИТЕРАТУРА

Huck, V. (Ред.). (февруари 2018 г.). *International Accounting Bulletin*, 8-9. Извлечено от https://www.agn.org/AGN/INTL/IAB/Feb2018.pdf

Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills. (2016). *ACCA Global.* Извлечено от https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/images/campaigns/pa-tf/pi-professional-accountants-the-future.pdf

Гибънс, Б., & Барнс, Д. (10 Януари 2019 г.). *LinkedIn`s Most Promising Jobs of 2019*. Извлечено от https://blog.linkedin.com/2019/january/10/linkedins-most-promising-jobs-of-2019